

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΧΩΡΩΝ ΕΥΡΩΠΗ • Τουρκία

Η ΧΩΡΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

Λαϊκό Ισλαμικό κράτος, το οποίο καταλαμβάνει την Χερσόνησο της Μικράς Ασίας και την περιοχή της Ανατολικής Θράκης στην Ευρώπη. Κατ' αυτόν τον τρόπο ελέγχει την είσοδο στη Μαύρη Θάλασσα, όπου βρίσκεται η μεγαλύτερη πόλη της Τουρκίας, η Κωνσταντινούπολη. Η πλειοψηφία του πληθυσμού κατοικεί στο δυτικό τμήμα της χώρας. Το ανατολικό και το νοτιοανατολικό τμήμα του οροπέδιου της Ανατολίας αποτελούν κουρδικές περιοχές.

Η στρατηγική θέση της Τουρκίας της δίνει σημαντική επιρροή στην Μεσόγειο, την Μαύρη Θάλασσα και την Μέση Ανατολή.

Με έκταση περίπου 750.000 χλμ., βρέχεται από την Μεσόγειο θάλασσα, την Μαύρη θάλασσα και έχει ηπειρωτικά σύνορα με την Βουλγαρία, Ελλάδα, Συρία, Ιράκ, Ιράν, Γεωργία, Αρμενία. Με πάνω από 1000 λίμνες και ένα μωσαϊκό εδαφών είναι από τις ορεινές εύφορες χώρες της Ασίας.

Η Τουρκία σήμερα αν και είναι Δυτικού Τύπου Δημοκρατία, έχει φιλοδοξίες όπως το να μπει στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και να μπορέσει να εξασφαλίσει συναίνεση για Χρηματοδοτικά πρωτόκολα κλπ.

Σήμερα η Τουρκία έχει γίνει ένας προορισμός που σίγουρα θα έχει ενδιαφέρον να ανακαλύψουμε. Το πέρας της Ελληνικής Ιστορίας από τους Ίωνες μέχρι τον Ελληνισμό της Πόλης δείχνουν ότι η πορεία της έχει ένα μεγάλο ιστορικό πέραςμα.

ΓΛΩΣΣΑ

Επίσημη γλώσσα Τουρκική

ΝΟΜΙΣΜΑ

Τούρκικη Λίρα = 0,0000100 € περίπου
Κυκλοφορεί σε χαρτονομίσματα των 50.000, 100.000, 500.000, 1.000.000 και 5.000.000 και σε κέρματα των 5.000, 10.000, 25.000 και 50.000 λιλρών.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Ο πληθυσμός της χώρας ανέρχεται πάνω από 70.000.000 κατοίκους και έτσι κατατάσσεται αυτόματα στις πολυπληθείς χώρες της Ευρασίας.

ΘΡΗΣΚΕΥΜΑ

Το 98% περίπου του τουρκικού πληθυσμού είναι Μουσουλμάνοι

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ

Τουρκική Δημοκρατία

ΝΕΡΟ

Σας συνιστούμε να πίνετε εμφιαλωμένο.

ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ ΡΕΥΜΑ

220 V

ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Ο κωδικός κλήσεως για την Ελλάδα είναι: 0030... και ο κωδικός της πόλης π.χ. Αθήνα -210, Θεσσαλονίκη -2310, Πάτρα -2610
Σας συνιστούμε να μην τηλεφωνείτε από το ξενοδοχείο γιατί η χρέωση είναι αρκετά υψηλή.

ΚΙΝΗΤΗ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑ

Vodafone, Tim. Να γίνει Roaming πριν την αναχώρησή σας από την Ελλάδα.

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΡΤΕΣ

Γίνονται δεκτές σε πολλά σημεία, ενώ μπορείτε να εξυπηρετηθείτε από μηχανήματα αυτόματης ανάληψης σε όλη την πόλη.

ΩΡΑΡΙΑ

Οι τράπεζες ανοίγουν από Δευτέρα ως Παρασκευή από 8.30 έως 12.00 ή 12.30 και από 1.30 έως 17.00.

Τα μουσεία είναι ανοικτά από Τρίτη έως Κυριακή από 9.30 έως 17.00 ή 17.30 και κλειστά τη Δευτέρα.

Τα παλάτια ανοίγουν τις ίδιες ώρες, αλλά είναι κλειστά κάθε Πέμπτη. Τα καταστήματα και τα παζάρια είναι ανοικτά από Δευτέρα ως Σάββατο από 9.30 έως 13.00 και από 14.00 έως 19.00. Την Κυριακή είναι κλειστά. Τα πολυκαταστήματα και μερικά μικρότερα μαγαζιά έχουν συνεχές ωράριο. Τα εστιατόρια και τα καφενεία είναι συνήθως ανοικτά τις περισσότερες ώρες του 24ώρου.

ΚΑΙΜΑ

Η Τουρκία λόγω της γεωγραφικής της θέσης έχει κλίμα γενικά μεσογειακό στις παραθαλάσσιες περιοχές. Στα ηπειρωτικά ψυχροί χειμώνες και ζεστά, ξηρά καλοκαίρια.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ

Μυστηριώδης και σαγηνευτική, ανακατεύει εδώ και αιώνες Ευρώπη και Ανατολή σ'ένα δυνατό χαρμάνι.

Είναι αναμφισβήτητη η μόνη πόλη σε ολόκληρο τον κόσμο κτισμένη πάνω σε δύο ηπείρους.

Παλαιότερα ονομαζόταν και Νέα Ρώμη ή Επτάλοφος ή Βασιλεύουσα ή και απλώς Πόλη και από τους Τούρκους Ισταμπούλ . Χτίστηκε από το Μ. Κωνσταντίνο το 330 μ.Χ. και ήταν πρωτεύουσα διαδοχικά του Ρωμαϊκού (330-395), του Βυζαντινού (395 - 1453) και του Τουρκικού (1453 - 1924) κράτους.

Η σημερινή πόλη είναι χωρισμένη σε τρεις ζώνες: την κυρίως Κωνσταντινούπολη, το Μπέιογλου και το Σκούταρι. Η κυρίως Κωνσταντινούπολη περιλαμβάνει συνοικίες που αντιστοιχούν στην αρχαία πρωτεύουσα και διατηρεί τα κυριότερα βυζαντινά και μουσουλμανικά μνημεία.

Η Πόλη με την μακραίωνη ιστορία και με τα πολλά μνημεία της, στάθηκε σαν γενέτειρα μεγάλων πολιτισμών και πρωτεύουσας των μεγαλύτερων πολιτισμών του κόσμου για πολλούς αιώνες, η Κωνσταντινούπολη βρίσκεται στο σημείο που ενώνεται η Ασία με την Ευρώπη και η Μαύρη Θάλασσα με την Μεσόγειο.

“Η θέση της Κωνσταντινούπολης μοιάζει να έχει δημιουργηθεί από τη φύση για να φιλοξενήσει την πρωτεύουσα του κόσμου. Στέκει στην Ευρώπη, αλλά απενίζει την Ανατολή...” Με αυτά τα λόγια περιέγραφε το 1554 ο αυστριακός πρέσβης ονόματι Μπουσμπέκ την πόλη, που κατά τον χρονικογράφο Προκόπιο είναι τριγυρισμένη από την υδάτινη γυρλάντα του Βοσπόρου.

Χτισμένη πάνω σε επτά λόφους, στέκει επί 25 συναπτούς αιώνες, ακλόνητος μάρτυρας αλληπάλληλων πληθυσμια-

ΕΥΡΩΠΗ • Τουρκία

κών, πολιτικών, θρησκευτικών, οικονομικών και πολιτισμικών αλλαγών. Όπως άλλωστε ανέφερε και ο Γάλλος περιηγητής Petrus Gyllius τον 16ο αιώνα: "Μου φαίνεται ότι, ενώ οι άλλες πόλεις είναι "θνητές", ετούτη εδώ θα βαστά όσο θα υπάρχουν άνθρωποι πάνω στη γη".

Η Κωνσταντινούπολη είναι από τις ελάχιστες κατοικημένες περιοχές του πλανήτη, όπου σε έναν σύντομο περίπατο ο περιηγητής μπορεί να έρθει ταυτόχρονα αντιμέτωπος με ένδοξες στιγμές ρωμαϊκού και βυζαντινού αρχιτεκτονικού μεγαλείου, με εξάρσεις χλιδής της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, με μουσουλμανικές φτωχογειτονιές, με νεοκλασικές επαύλεις του 19ου αιώνα στις ακτές του Βοσπόρου αλλά και με γυάλινους ουρανοξύστες στο νεόκτιστο τμήμα της πόλης.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ-ΜΝΗΜΕΙΑ

Στη θέση της Κωνσταντινούπολης, σύμφωνα με την παράδοση, το 658 ή 657 π.Χ. ο Στράβωνας ο Μεγαρέας έχτισε το Βυζάντιο. Η πόλη, λόγω της εξαιρετικής της θέσης, αναπτύχθηκε γρήγορα, τειχίστηκε και κατέλαβε τμήμα από την απέναντι ασιατική ακτή. Από τότε μέχρι το 324 μ.Χ. που την κατέλαβε ο Μ. Κωνσταντίνος πέρασε πολλές δοκιμασίες. Την κατέλαβαν τον 5ο αι. π.Χ. οι Πέρσες και την απελευθέρωσε το 479 π.Χ. ο Παυσανίας. Την πολιόρκησε χωρίς επιτυχία ο Φίλιππος το 340 π.Χ. και οι Γαλάτες το 279 π.Χ. Το 2ο αι. ο Σεπτίμιος Σεβήρος την κατέλαβε και την κατέστρεψε τελειώς. Αργότερα ο ίδιος την ξανατείχισε και έχτισε πολλά δημόσια οικοδομήματα. Το 324 μ.Χ. ο Λικίνιος, μετά την ήττα του στην Αδριανούπολη, την κατέλαβε και τον ίδιο χρόνο ο Μ. Κωνσταντίνος αποφάσισε να την κάνει πρωτεύουσα του κράτους. Οι εργασίες για τη νέα πόλη άρχισαν το 325. Υψώθηκαν νέα τείχη, ιδρύθηκαν δημόσια οικοδομήματα. Χτίστηκαν ναοί και μεταφέρθηκαν έργα τέχνης απ' όλα τα μέρη του Ρωμαϊκού κράτους. Τα επίσημα εγκαίνια έγιναν στην 11 Μαΐου 330 μ.Χ. Από τότε η ιστορία της Κ. ταυτίζεται με την ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Η πόλη συνεχώς εξελισσόταν και έγινε το σπουδαιότερο κέντρο στο οποίο συγκεντρώνονταν οι καλλιτεχνικές δυνάμεις και από το οποίο εκπορεύονταν τα καλλιτεχνικά ρεύματα.

Μετά το Μ. Κωνσταντίνο την οικοδομική δραστηριότητα συνέχισαν οι επόμενοι αυτοκράτορες. Ο Κωνσταντίνος Β' (337-361) τελείωσε τα τείχη και ίδρυσε νέα δημόσια κτίρια, ο Ιουλιανός έφτιαξε δεύτερο λιμάνι και ο Ουάλης (364 - 378) το σωζόμενο μέχρι σήμερα υδραγωγείο. Ο Θεοδοσίος Α' ίδρυσε το μεγάλο φόρουμ. Στις αρχές του 5ου αι. ο Θεοδοσίος Β' ανέγειρε το ισχυρότατο Θεοδοσιανό τείχος, που σώζεται μέχρι σήμερα, και έτσι η πόλη πήρε την οριστική της έκταση. Επί Ιουστινιανού σημειώθηκε ένα σημαντικό στάδιο στην οικοδομική εξέλιξη. Μετά την πυρκαγιά που ξέσπασε στη στάση του Νίκα άρχισε το μεγάλο οικοδομικό πρόγραμμα. Διευρύνθηκε το Μέγα παλάτιον, χτίστηκε η Αγία Σοφία, ανεγέρθηκαν δημόσια οικοδομήματα, γέφυρες, υδραγωγεία κλπ. Τα επόμενα χρόνια η Κωνσταντινούπολη αντιμετώπισε νικηφόρα τις επιθέσεις των Αβάρων, των Περσών και των Αράβων.

Επί Μακεδόνων συνεχίστηκε η οικοδομική δραστηριότητα, ενώ επί Κομνηνών εμφανίστηκαν στην Πόλη οι Βενετοί, οι Πιζάτες και οι Γενουάτες, οι οποίοι σιγά σιγά απέκτησαν εμπορικά προνόμια. Το 1204 η Κ. λεηλατήθηκε από τους Σταυροφόρους της Δεξ σταυροφορίας και ο Βαλδουίνος της Φλάνδρας ίδρυσε το Λατινικό βασίλειο της Κωνσταντινούπολης. Η βυζαντινή αριστοκρατία κατέφυγε στη Νίκαια.

Το 1261 ο Μιχαήλ Η' ο Παλαιολόγος ανακατέλαβε την πόλη και εγκατέστησε τη δυναστεία των Παλαιολόγων. Αλλά το κράτος βρισκόταν σε οικονομικό και στρατιωτικό μααρασμό. Το 15ο αι. έζησε την αγωνία του τέλους της. Στις 6 Απριλίου του 1453 άρχισε η πολιορκία της, όπου επήλθε η τελική καταστροφή την Τρίτη 29 Μαΐου του 1453, ύστερα από δραματική πολιορκία. Μετά την κατάληψή της από το Μωάμεθ το Β' η πόλη έγινε πρωτεύουσα των σουλτάνων.

Ο πληθυσμός της επί Μ. Κωνσταντίνου ήταν 200.000 κάτοικοι και τον 6ο αι. πρέπει να έφτανε το 1 εκατομμύριο. Το γενικό σχέδιο της ρυμοτομίας της καθοριζόταν από μία μεγάλη λεωφόρο, τη Μέση, που διέσχιζε την πόλη. Είχε ως αφετηρία το πολιτικό, κοινωνικό και θρησκευτικό κέντρο, δηλαδή τα ανάκτορα, τον ιππόδρομο και την Αγία Σοφία και κατέληγε στη χρυσή πύλη. Η μέση οδός είχε τοξωτές στοές, τους εμβόλους, και η σημασία της ήταν βασική για τη ζωή της πόλης. Το σχήμα της ήταν τριγωνικό. Μεγάλο αρχαιολογικό και αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον παρουσιάζει το επιβλητικό σύνολο οχύρωσης της πόλης, από τα τελειότερα έργα οχύρωσης μεσαιωνικής πόλης.

Από την ίδρυση μέχρι την εποχή του Ιουστινιανού σημαντικά μνημεία είναι τα ψηφιδωτά δάπεδα, η βάση του οβελίσκου και η μονή του Στουδίου. Το σπουδαιότερο μνημείο είναι ο ναός της Αγίας Σοφίας. Οι εργασίες για την κατασκευή κράτησαν 5 χρόνια και το έργο κόστισε 150.000.000 σημερινά δολάρια. Οι γενικές διαστάσεις είναι 80,90x70 μ. και ο τρούλος έχει διάμετρο 33 μ. και ύψος 62 μ. Άλλα μνημεία είναι η εκκλησία της Αγίας Ειρήνης, ο ναός των Αγίων Σεργίου και Βάκχου. Από τον 9ο και 10ο αι. έχουμε ψηφιδωτά στην Αγία Σοφία. Υπάρχουν στην Αγία Σοφία και σε άλλες εκκλησίες ψηφιδωτά και άλλων αιώνων της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ

Περίφημος ναός στην Κωνσταντινούπολη αφιερωμένος στη Σοφία του Θεού. Είναι από τα μεγαλύτερα και ωραιότερα βυζαντινά αρχιτεκτονικά δημιουργήματα, στενότατα συνδεδεμένος με την ιστορία του Βυζαντίου, την Ορθοδοξία, τους θρούλους, τις παραδόσεις και τους ορατισμούς του Έθνους μας.

Ιστορία του ναού

Ο πρώτος ναός της Αγίας Σοφίας χτίστηκε από το Μέγα Κωνσταντίνο σε ρυθμό βασιλικής. Τα εγκαίνια αυτού του ναού έγιναν από το γιο του Μ. Κωνσταντίνου το 360 μ.Χ. Κόπηκε όμως από το λαό το 404 μ.Χ., επειδή εξορίστηκε ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος από τον αυτοκράτορα Αρκάδιο. Ξαναχτίστηκε από το Θεοδοσίο το Β' το 413 - 415 μ.Χ.

ΕΥΡΩΠΗ • Τουρκία

και ξανακάηκε το 532 στη στάση του Νίκα. Μετά την καταστροφή ξαναχτίστηκε από τον αυτοκράτορα Ιουστινιανό.

Οι αρχιτέκτονες Ανθέμιος από τις Τράλλεις της Λυδίας της Μ. Ασίας και Ισιδωρος από τη Μίλητο έκαναν το σχέδιο του ναού, για την αποπεράτωση του οποίου εργάστηκαν 10.000 εργάτες για πέντε χρόνια και δέκα μήνες και δαπανήθηκαν στην ανοικοδόμηση και διακοσμησή του πάνω από τριακόσια εξήντα εκατομμύρια χρυσές δραχμές. Τα υλικά ήταν πολύτιμα και μεταφέρθηκαν από διάφορα μέρη της αυτοκρατορίας.

Το μεγαλόπρεπο σχέδιο, το πλήθος των έγχρωμων μαρμάρων, τα μωσαϊκά με χρυσό ή βαθύ μπλε έδαφος, οι εικόνες, ο χρυσός, ο άργυρος και οι πολύτιμοι λίθοι προκαλούσαν και προκαλούν ακόμα το θαυμασμό και την έκσταση του επισκέπτη. Ο ναός άρχισε να χτίζεται στις 23 Φεβρουαρίου του 532 και τελείωσε στις 27 Δεκεμβρίου του 537. Την ημέρα των εγκαινίων τέσσερα περήφανα και στολισμένα άλογα έσερναν το άρμα που οδηγούσε τον αυτοκράτορα στη νέα εκκλησία.

Πλήθος κόσμος παρακολουθούσε την πομπή. Στην είσοδο υποδέχτηκε τον αυτοκράτορα ο πατριάρχης. Περνώντας τη Βασιλείο Πύλη και κάτω από τον τρούλο, ο Ιουστινιανός σε μια έκρηξη ενθουσιασμού και συγκίνησης αναφώνησε: "Δόξα τω Θεώ τω καταξίωσαντί με τοιούτον έργον επιτελέσας. Νενίκηκά σε, Σολομών".

Είκοσι χρόνια αργότερα δυνατός σεισμός κατέστρεψε το θόλο και μέρος του ναού από την ανατολική πλευρά, αλλά ο Ισιδωρος, ανιψιός του άλλου Ισιδωρου, ξαναχτίσε τα μέρη που έπεσαν και φρόντισε για τη στερέωση του ναού. Αργότερα ο ναός έπαθε μερικές αλλοιώσεις και προσθήκες, χωρίς να χαλάσει η γενική εντύπωσή του.

Όλα τα μεγάλα γεγονότα της Πόλης τελούνταν στην Αγία Σοφία, όπως οι στέψεις και οι γάμοι των αυτοκρατόρων, η ανακήρυξη των πατριαρχών, οι σύνοδοι, δεξολογίες κλπ. Εκεί έγινε και η τελευταία λειτουργία, πριν από την άλωση, το 1453 και δημιουργήθηκε ο θρύλος του μαρμαρωμένου βασιλιά. Στο διάστημα της φραγκοκρατίας ο ναός είχε μετατραπεί σε λατινική εκκλησία. Μετά την άλωση και μέχρι πριν από λίγα χρόνια ήταν τζαμί. Σήμερα είναι μουσείο.

Αρχιτεκτονική

Ο ναός της Αγίας Σοφίας έχει ρυθμό βασιλικής με τρούλο. Αποτελείται από τα ακόλουθα μέρη: το αίθριο, τους δύο νάρθηκες και τον κύριο ναό. Το αίθριο είναι αυλή, στα δυτικά του ναού, ορθογώνια με κολόνες γύρω γύρω και με βρύση στο κέντρο που έφερε την περίφημη επιγραφή "ΝΙΨΟΝ ΑΝΟΜΗΜΑΤΑ ΜΗ ΜΟΝΑΝ ΟΨΙΝ", που διαβαζόταν αριστερόστροφα και δεξιόστροφα. Σήμερα η επιγραφή δε σώζεται.

Από το αίθριο πέντε πόρτες φέρνουν στον εξωνάρθηκα και από εκεί άλλες πέντε οδηγούν στον εσωνάρθηκα, που είναι διπλάσιος του εξωνάρθηκα. Στον εσωνάρθηκα

υπάρχει σκάλα για το γυναικωίτη. Από τον εσωνάρθηκα εννέα πόρτες οδηγούν στον κύριο ναό, από τις οποίες οι τρεις μεσαίες ονομάζονται βασιλικές. Ο ναός χωρίζεται σε τρία μέρη, τα κλίτη, με τέσσερις μεγάλους πεσσούς, που συνδέονται μεταξύ τους με τόξα, πάνω στα οποία στηρίζεται ο τρούλος. Τέσσερις μικρότεροι πεσσοί, από δύο στην ανατολική και δυτική πλευρά, μαζί με τους τέσσερις κεντρικούς πεσσούς, σχηματίζουν κόγχες, που καλύπτονται με ημιθόλια. Στο κενό ανάμεσα στους πεσσούς τοποθετήθηκαν κολόνες σε δύο σειρές, που συνδέονται μεταξύ τους με πλούσια διακοσμημένα τόξα. Οι κάτω κιονοστοιχίες ανάμεσα στους μεγάλους πεσσούς έχουν από τέσσερις κολόνες, ενώ κάθε κόγχη από δύο. Η πάνω σειρά από κολόνες χωρίζει τα υπέρωπα από το κεντρικό κλίτος. Εδώ έχουμε περισσότερες κολόνες. Στην ανατολική πλευρά και ανάμεσα στους μικρούς πεσσούς στο μέσο του ανατολικού ημιθόλιου ανοίγεται η αψίδα του ιερού βήματος, ημικυκλική εσωτερικά και ημιεξαγωνική εξωτερικά.

Ο θόλος υψώνεται στο κέντρο του τεράστιου χώρου γραμμένος σε τετράγωνο, που σχηματίζεται από τους τέσσερις μεγάλους πεσσούς, που συνδέονται μεταξύ τους σε ισάριθμα πελώρια τόξα, που μαζί με τα σφαιρικά τρίγωνα υποβαστών τη στεφάνη του. Οι πεσσοί είναι τα κύρια στηρίγματα του θόλου και για να γίνουν πολύ ισχυρά χρησιμοποιήθηκαν μεγάλοι λαξευτοί λίθοι δεμένοι μεταξύ τους με σιδερένιους συνδέσμους και με χυτό μολύβι. Για το θόλο πάλι χρησιμοποιήθηκαν ειδικά υλικά, όπως ελαφριές πέτρες και σπογγόλιθοι της Ρόδου. Για να στερεοποιηθεί το σχεδόν ημισφαίριο του θόλου χώρισαν το κοίλο σε σαράντα ραβδώσεις (βεργιά), που καθέ- να έχει από ένα τοξωτό παράθυρο.

Εξωτερικά ο θόλος ασφαλιζεται με μικρούς πεσσούς, που είναι χτισμένοι ανάμεσα στα παράθυρα. Από αυτά τα παράθυρα το φως που διαχέεται σ' όλο το ναό είναι τόσο πολύ, ώστε να νομίζει κανείς πως έχει πάνω από το κεφάλι του τον ακτινοβόλο ήλιο του ουρανού και πως ο θόλος αιωρείται σαν να είναι κρεμασμένος από τον ουρανό.

Εξωτερική μορφή

Το κτίριο χωρίς τα προσκτίσματα και μεμονωμένο εξωτερικά φαίνεται σαν ολοκληρωμένος και με αρκετά παράθυρα ζωντανεμένος κυβικός όγκος, που με τη βοήθεια των ημιθολίων υψώνεται όλο και πιο λεπτός και τελειώνει αρμονικά στον τρούλο. Στην ανατολική και δυτική πλευρά του κύβου ακουμπάει από ένα μεγάλο ημιθόλιο, στη βόρεια και νότια πλευρά υπάρχει από ένα μεγάλο τοξωτό άνοιγμα πλαισιούμενο από δύο μεγάλους πύργους, που υψώνονται κατακόρυφα ως τη βάση του τρούλου. Χαμηλότερα από τα τόξα και τα ημιθόλια αρχίζει να κυμαίνεται μια θάλασσα από θολίσκους, καμπύλες στέγες, τοξωτά

πολύλοβα παράθυρα, προσκτίσματα, αντερίσματα και τους τέσσερις οξύφωνους μιναρέδες στις γωνίες, που όλα μαζί ενοποιούνται σε ένα αρμονικό και γραφικό σύμπλεγμα, πολύφωνο και φαντασμαγορικό.

ΕΥΡΩΠΗ • Τουρκία

Διαστάσεις.

Το μήκος του ναού από τη βασιλική πύλη μέχρι την κορυφή της αψίδας του ιερού είναι 80,90 μ., το πλάτος 69,5 μ. και το ύψος από το δάπεδο μέχρι την κορυφή του τρούλου 55,6 μ. Η διάμετρος του τρούλου είναι 33 μ. και το ύψος αυτού 13,8 μ. Οι δύο τελευταίες διαστάσεις προδίδουν ότι ο τρούλος δεν είναι ημισφαιρικός.

ΦΑΓΗΤΟ

Η πολιτική κουζίνα είναι αρκετά νωστή στη χώρα μας. Εκτός όμως από τις κλασικές συνταγές, που αποτελούν πια αναπόσπαστο κομμάτι της ελληνικής κουζίνας, ο επισκέπτης στην Πόλη έχει την ευκαιρία να απολαύσει εκατοντάδες πρωτόγνωρες γεύσεις και μυρωδιές.

Εκτός από το κεμπάπ (αρνίσιος γύρος), που το βρίσκετε σχεδόν σε κάθε γωνία της πόλης, τα μείχανε (ταβερνάκια) προσφέρουν μεζέδες ασύλληπτης νοστιμιάς. Αξίζει να δοκιμάσετε τα διάφορα είδη κεφτέδων με κρέας, ψάρι ή λαχανικά, ντολμάδες από πιπεριά, μελιτζάνα, λάχανο ή κληματόφυλλα, τα μπουρέκια με γέμιση από κρέας, γαρίδες ή λαχανικά, τα πεντανόστιμα ψαρικά από το Βόσπορο, τα μαγειρευτά με τις πικάντικες, αρωματικές σάλτσες.

Ένα από τα αγαπημένα υλικά της τουρκικής κουζίνας είναι η μελιτζάνα. Λέγεται ότι υπάρχουν δύο εκατομμύρια συνταγές με μελιτζάνες. Εκτός από το γνωστό σε εμάς ιμάμ μπαϊλντι, καταπληκτικά είναι το παλικάν κεμπάπ (λεπτά ρολά μελιτζάνας στη σχάρα με γέμιση από ψητό αρνι), τα μπουρέκια μελιτζάνας και οι πικάντικοι ντολμάδες με αποξηραμένη μελιτζάνα και ρύζι.

Για επιδόρπιο έχετε να διαλέξετε ανάμεσα στα σιροπιαστά γλυκά, τα γλυκά με μέλι και ξηρούς καρπούς, το παγωτό καϊμάκι, τα λουκούμια με άρωμα τριανταφύλλου, αλλά και τα σορμπέ με φρούτα (συνήθως βύσσινο) που πουλούν οι πλανώδιοι στους δρόμους.

Στην Κωνσταντινούπολη πίνουν ένα πολύδυνατό μαύρο τσάι σε μικρές δόσεις (σαν σφηνάκια) στα τσάι μπαχτσέσι. Τον καλύτερο τούρκικο καφέ θα τον βρείτε στα καϊβέχανε (καφενεία).

Ζητήστε τον αζ σέκερλι (με ολίγη), όρτά σέκερλι (μέτριο), σέκερλι βε ατζίρ (βαρύ γλυκό), χαφίφ (ελαφρύ) ή σααντέ (σκέτο). Δοκιμάστε επίσης το αϊράν, ένα δροσερό ποτό από αραιωμένο γιαούρτι που ξεδιψάει τις ζεστές μέρες. Από αλκοολούχα τα πιο διαδεδομένα είναι η ρακή (με άρωμα γλυκάνισου, που μοιάζει με το δικό μας ούζο) και η μπίρα (η Efes Pilsen είναι πολύ καλή), ενώ υπάρχουν και αρκετά καλά ντόπια κρασιά, ιδιαίτερα κόκκινα (δοκιμάστε το Yakut ή το Selection).

ΚΑΦΕ/ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ

Σας προτείνουμε:

Konyali, Torkarı Saragi. Φαγοπότι στους χώρους του Top Kapı.

Garaj, Yenikoy caddesi 30. Ψάρι Βοσπόρου που σπαρταράει, σε εξίσου σπαρταριστές τιμές.

Pandeli, Misir Carsisi 1. Παλιό ελληνικό εστιατόριο της κωνσταντινουπολίτικης αφρόκρεμας. Σε ένα από τα

γωνιακά του τραπέζια απολάμβανε η Αγκάθα Κρίστι το ψαράκι της.

Cafe du Levant, Haskoy caddesi 27. Γαλλική και διεθνής κουζίνα σεβρισιμένη σε τραπέζια από το παρακείμενο μουσείο.

Panorama, The marmara. Τοπικές λιχουδιές με πανοραμική θέα από τον τελευταίο όροφο του φημισμένου ξενοδοχείου.

Tugra Restaurant, Ciragan Caddesi 32. Απολαύστε ένα βασιλικό γεύμα στο ξακουστό εστιατόριο του ξενοδοχείου.

ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ

Cheers Bar, Akbiyik caddesi 20. Σε κεντρικό σημείο της πόλης, ιδανικό για γυναικοπαρέες. Δυο βήματα πιο πέρα, στον αριθμό 13 του ίδιου δρόμου θα βρείτε και το ατμοσφαιρικό **Orient bar**.

Kaktus Cafe & Bar, Imam Adnan sokak 4. Ελαφρά σνακ και δροσερά ποτά στον κήπο, δυο βήματα από τον πολύβουο πεζόδρομο Istiklal caddesi.

Babylon, Sehbender sokak 3. Πλήρως ανακαινισμένο, ψηφίστηκε ένα από τα καλύτερα 100 τζαζ κλαμπ του κόσμου για το 2002.

ΑΓΟΡΕΣ

Akmerkez Shopping Centre, Nispetiye caddesi. Τα Harrod's α λα τουρκικά. Η πολυτέλεια ξεχειλίζει με αντιπροσώπευση όλων των διεθνών οίκων. Εσείς ωστόσο προτιμήστε τις αξιοπρεπέστατες ντόπιες φίρμες, όπως για παράδειγμα η **Vakko** (με παράδοση πενήντα ετών σε πανάκριβα ρούχα, νυφικά, γραβάτες, φουλάρια και υφάσματα διακόσμησης) και η **Beymen** (ανδρικά, γυναικεία ρούχα και αξεσουάρ, καλλυντικά, αρώματα και είδη σπιτιού).

Gonul Paksoy, Atiye sokak 3. Ακριβά ενδύματα και αξεσουάρ με την υπογραφή του τούρκου μόδιστρου και μπόλικο αέρα ανατολής.

Teli Kizin Yeri, Francalaci sokak 2. Αυστηρά επιλεγμένα ρούχα και σπάνια είδη δώρων, μεταξωτά φουλάρια και δημιουργίες τούρκων σχεδιαστών.

Cemil Ipekci, Orhan Ersek sokak 46/1, τηλ. 23 34 025. Γνωστός σχεδιαστής και σ' εμάς από τις συν-επιδείξεις του με τον Μιχάλη Ασλάνη στο πλαίσιο της ελληνοτουρκικής φιλίας.

Leko Deri, Mithatpasa caddesi 14, Δερμάτινες και σουέντ δημιουργίες σε ανεκτές τιμές.

Tergan, Tatli Kuyu Hamam sokak5/B. Εδώ θα ψωνίσετε ποιοτικά δερμάτινα είδη με την ησυχία σας.

Eller, Postacilar sokak 12. Χειροποίητες ρεπλικές αρχαίων κοσμημάτων της Ανατολίας.

Gilan, Akmerkez shopping center. Ο Λαλαούνης της Κωνσταντινούπολης.

Ipek, Istiklal caddesi 230/7-8. Φουλάρια και γραβάτες από αγνό ντόπιο μετάξι σε διόλου... απαλές τιμές.

Silk & Cashmere, Akmerkez shopping center. Παραδοσιακά κασμίρια και μεταξωτά αξεσουάρ από την Προύσα για γερά πορτοφόλια.

Sofa, Nuruosmaniye caddesi 42&106B. Μικρογραφίες πινάκων, κοσμήματα και χειροποίητα αντικείμενα τέχνης εμπνευσμένα από αντίκες.

Yaman, Faik Pasa sokak 41, τηλ. 24 95 188. Κατάστημα-

ΕΥΡΩΠΗ • Τουρκία

λαβύρινθος με παλιά έπιπλα και λάμπες. Αν κουραστείτε από το παζάρεμα, ανακτήστε δυνάμεις στο ιδιόκτητο καφέ.

Haseki Hamam Carpet & Kilim Sales Store, 4 Aya Sofya meydanı. Εδώ θα βρείτε ρέπλικες μουσειακών εκθεμάτων, αλλά όχι παζαρέματα.

Heritage, Caferiye sokak 6/A. Χαλιά και κιλίμια χρωματισμένα με φυσικές βαφές. Στα δύο κομμάτια πετυχαίνετε καλύτερη τιμή.

ΜΗΝ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΤΕ

♦ Να επιδοθείτε σε έναν καταναλωτικό μαραθώνιο υπό τη σκεπή της μεγάλης αγοράς, που οι ντόπιοι αποκαλούν Karali Carsi. Δε μπορεί, με 5.000 καταστήματα σε παράταξη όλο και κάπου θα ξετρυπώσετε το “κελεπούρι” των ονειρών σας.

♦ Να βουτήξετε σε ένα μπολ με ολόφρεσκο προφιτερόλ από το ζαχαροπλασείο İnci στον πεζόδρομο İstiklal και για.. επιδόρπιο μεταφερθείτε στο γειτονικό Saray για μια γερή δόση πουτίγκας. Στη συνέχεια δοκιμάστε όλες τις ντόπιες σπεσιαλιτέ, από καυτερά κεμπάπ, ντόνερ και ντολμαδάκια έως λουκούμια, σιροπιαστούς μπακλαβάδες, ταβουγκιουκούς (γλυκό με κρέμα από κοτόπουλο) και κανταΐφια.

Μην αρνηθείτε επίσης ένα ποτηράκι ρακί ή ακόμα καλύτερα μερικές γουλιές πηχτή υπόλευκη Boza.

♦ Να γευθείτε μπουρέκια με κιμά, τυρί ή σπανάκι σε ένα από τα έξι Asli Borek που θα βρείτε σε έξι σημεία της πόλης (Conca sokak 19/A, τηλ. 28 30 176) καθώς και σιροπιαστές τούρκικες λιχουδιές σε ένα εκ των 11 καταστημάτων της αλυσίδας Divan PastryShop (Cumhuriyet caddesi 2, τηλ. 23 33 507)

♦ Να φύγετε φορτωμένοι με εξωτικές προμήθειες από την καθαρή αιγυπτιακή αγορά μπαχαρικών, ονόματι Misir Carsisi. Εκτός από πολύχρωμα καρυκεύματα εκεί θα βρείτε αποξηραμένα φρούτα, αναμνηστικά, ακόμη και κατοικίδια προς πώληση!

♦ Να προμηθευτείτε φυτικά σαπούνια και οικολογικά τρόφιμα, αχνιστό ψωμί και φρεσκοψημένα σάντουιτς στο κουκλίστιο Bakkal (Tunel meydanı 14, τηλ. 24 91 855).

♦ Να κάνετε μια επίσκεψη στο κοντινότερο πολυτελές χαμάμ, για να μουλιάσετε στις μαρμαρίνες μπανιέρες ενώ θα νιώθετε τις ευεργετικές ιδιότητες του ατμού σε κάθε πόρο του σώματός σας με συνοδεία μασαζ (προτείνουμε το Cemberlitas Hamam, Vezirhan caddesi 8, τηλ. 52 27 974).

♦ Να θαυμάσετε τις αριστοκρατικές παραλιακές βίλες (yalis) από την κουपाσιτή ενός μικρού κρουαζιερόπολου, κατά προτίμηση την ώρα που ο ήλιος δύει στα νερά του Μαρμαρά.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ

• Προτού επιδοθείτε στο παζάρεμα, μάθετε πρώτα τους κανόνες. Στα μεγάλα παζάρια οι καταστηματάρχες θα σας κεράσουν τσάι για να σας καταφέρουν να δείτε τηνπραμάτεια τους. Αν δεν έχετε διάθεση για αγορές, αρνηθείτε ευγενικά. Το μυστικό στο παζάρεμα είναι μόλις σας πουν την αρχική τους προσφορά εσείς να τους προτείνετε το μισό της τιμής. Λάβετε ωστόσο υπόψη ότι οι Τούρκοι το θεωρούν μεγάλη προσβολή να τους γυρίσετε την πλάτη και να φύγετε με άδεια χέρια εφόσον θα έχετε

συμφωνήσει την τιμή.

• Όταν χρησιμοποιήσετε ταξί, υπάρχουν δύο τρόποι για να μην σας εξαπατήσουν: είτε προσυμφωνείτε το αντίτιμο της διαδρομής είτε επιμένετε να ανοίξουν το ταξίμετρο.

• Καλό θα ήταν να προμηθευτείτε εμφιαλωμένο νερό και να είστε προσεκτικοί όταν ψωνίζετε τρόφιμα από παραδοσιακά υπαίθρια καταστήματα γιατί η ποιότητά τους δεν είναι εγγυημένη.

• Λόγω των πληθωριστικών πιέσεων τα σκαμπανεβάσματα της τουρκικής λίρας είναι συχνότερα και από αυτά του ελληνικού χρηματιστηρίου. Προμηθευτείτε λοιπόν όσο ακριβώς συνάλλαγμα χρειάζεστε και όσα περισσότερα μετατρέψτε τα σε ευρώ προτού φύγετε από τη χώρα. Έχετε επίσης τα μάτια σας ορθάνοιχτα όταν κάνετε υπολογισμούς. Οι τιμές των προϊόντων υπολογίζονται σε εκατομμύρια.

• Το κέντρο της πόλης μετατρέπεται κατά τις ώρες αιχμής σε κόλαση, με εκατομμύρια αυτοκίνητα να τρέχουν και να κορνάρουν συνεχώς. Να είστε ιδιαίτερως προσεκτικοί στις μετακινήσεις σας, καθώς τα αυτοκινηστικά δυστυχήματα είναι ο υπ' αριθμόν 1 παράγων τραυματισμού τουριστών.

ΠΑΜΕ ΧΑΜΑΜ

Η Κωνσταντινούπολη έχει μερικά από τα ωραιότερα χαμάμ της χώρας. Λόγω του τουρισμού είναι αρκετά ακριβά, αξίζει όμως να τα επισκευτεί κανείς έστω και για μια φορά, για να απολαύσει αυτήν την περιεργή ατμόσφαιρα σωματικής, ψυχικής χαλάρωσης και ευεξίας και να νιώσει σαν να βρίσκεται σε άλλες εποχές. Το χαμάμ ή αλλιώς τούρκικο λουτρό είναι μια οκταγωνική μεγάλη αίθουσα με θολωτή οροφή, που είναι διάτρητη με ανοίγματα σε σχήμα αστεριών ή φεγγαριών, τα οποία επιτρέπουν να μπαίνει φως στο χώρο. Εσωτερικά είναι επενδεδυμένο με μάρμαρο και έχει μια σειρά από βρύσες με νεροχύτες χαμηλά, γύρω γύρω στους τοίχους, ενώ στο κέντρο υπάρχει μια πισίνα με ζεστό νερό ή πιο συχνά ένα υπερυψωμένο μαρμαρίνο, θερμαινόμενο, μεγάλο πεζούλι. Εκεί οι άντρες πελάτες ξαπλώνουν και οι τριφτάδες - συνήθως ευνούχοι- τους τρίβουν με σκληρό γάντι, τους σαπουνίζουν και στο τέλος τους κάνουν έντονο και χαλαρωτικό μασάζ με αρωματικά έλαια. Οι γυναίκες μπαίνουν από δευτερεύουσες εισόδους στο χαμάμ και εξυπηρετούνται σε μικρότερα δωμάτια που απομονώνονται με παραβάν. Όλοι οι χώροι είναι πεντακάθαροι, το προσωπικό ξέρει καλά τη δουλειά του και το σέρβις είναι εξαιρετικό.

ΕΦΕΣΣΟΣ

Η πόλη ιδρύθηκε 2000 χρόνια π.Χ. στον κόλπο που εκβάλλει ο Κάιστρος, 1500 μέτρα περίπου από την ακτή, κοντά στο ιερό της μητέρας θεάς Κυβέλης.

Λέγεται ότι οι πρώτοι κάτοικοι ήταν Αμαζόνες, Κάρες και Πέλεγες. Τον 11ο αιώνα η Έφεσσος αποικίστηκε από Αθηναίους, από τον γιό του βασιλιά Κόδρου, Άνδροκλο. Την εποχή αυτή κτίστηκε και η Ακρόπολη με ναούς της Αθηνάς και του Απόλλωνα.

Η Έφεσσος που επισκεπτόμαστε σήμερα, είναι της

ΕΥΡΩΠΗ • Τουρκία

Ρωμαϊκής περιόδου και είναι η “Τρίτη Έφεσσος” μετά από τις προσχώσεις που προκάλεσε ο ποταμός Κάιστρος (Κιουτσούκ Μενδερές) και το ρυάκι Μαϊάνδρος στο λιμάνι.

Στα βόρεια του αρχαίου κόλπου, ιδρύθηκε η πρώτη πόλη.

Η Έφεσσος υπέστη επιδρομές από τους Κιμμέριους ενώ την κατέλαβαν οι Λυδοί του Κροίσου και οι Πέρσες με τον Κύρο μέχρι το 334 π.Χ., όταν ο Μέγας Αλέξανδρος την ελευθέρωσε από την Περσική κυριαρχία.

Επί του διαδόχου του Μεγάλου Αλεξάνδρου, του Λυσίμαχου, η πόλη μεταφέρθηκε στην κοιλάδα, μεταξύ των βουνών Πίου και Κορισού, λόγω των προσχώσεων του ποταμού.

Η Αρσινόεια όπως μετονομάστηκε προς τιμήν της συζύγου του Λυσίμαχου, Αρσινόης, έγινε από τις πλουσιότερες και σημαντικότερες πόλεις της εποχής της στην Μικρά Ασία. Παράλληλα ήταν τόπος λατρείας της Κυβέλης στην θέση της οποίας οι Έιωνες λάτρευαν την θεά Άρτεμη.

ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Μερικά από τα πιο σημαντικά αξιοθέατα είναι το σπίτι του Έρωτα, η Πύλη του Αδριανού, το ανάγλυφο της φτερωτής θεάς Νίκης. Το Ελληνορωμαϊκό θέατρο το οποίο χωρούσε 24.000 θεατές στην αρχαιότητα με 18 μέτρα σκηνή, το καλοκαίρι φιλοξενεί συναυλίες κλασικής μουσικής. Η βιβλιοθήκη του Κέλσου, η Πύλη του Μιθριδάτη και του Μαζαίου, η Αγορά και η Μαρμάρηνη οδός είναι από τα σημαντικότερα αξιοθέατα της Εφέσου.

Η επίσκεψη στην Έφεσσο, ένα από τα επτά θαύματα της αρχαιότητας, προκαλεί θαυμασμό με την αρχιτεκτονική των μνημείων. Ακόμα και αν αρκεστείτε σε έναν απλό περίπατο στους μεγαλόπρεπους δρόμους και τα μονοπάτια των λόφων, η περιοχή δεν πρόκειται να αφήσει τους επισκέπτες αδιάφορους.

ΣΜΥΡΝΗ

Η πόλη μάγισσα

Παλιά πρωτεύουσα της Ιωνίας και των παράλιων της Μικράς Ασίας.

Η επίσκεψη στη Σμύρνη είναι ένα ταξίδι αλλοιώτικο από αυτά που κάνουμε συνήθως. Είναι κάτι σαν φόρος τιμής για όσους χάθηκαν και σαν έπαινος λαμπρός, έμπρακτος για όσους Σμυρνιούς πρόκοψαν.

Ογδόντα χρόνια πέρασαν από τη Μικρασιατική Καταστροφή, όμως η μνήμη διατηρείται για τα όσα υπήρξαν και έλαμψαν για να χαθούν μέσα στις φλόγες μιας ανήκουστης τραγωδίας.

Έχει πληθυσμό που αγγίζει τα τρία εκατομμύρια και είναι το δεύτερο μεγάλο λιμάνι της χώρας μετά την Κωνσταντινούπολη.

Το πασίγνωστο Κορντόν που στα γαλλικά, την αγαπημένη γλώσσα των κοσμοπολίτικων σαλονιών της εποχής

σημαίνει αποβάθρα. Ήταν το καμάρι της πόλης, η ψυχή και η καρδιά της σμυρναϊκής οικονομίας και κοινωνίας. Σήμερα η τωρινή οδός Αττατούρκ δεν θυμίζει τίποτε από τα παλιά.

Το φρούριο του Καντιφέ Καλέ, του «Βελούδινου Λόφου», απ όπου τα «φλας μπιακ» είναι αναπόφευκτα. Κτισμένο από το στρατηγό Λυσίμαχο στην κορυφή του λόφου Πάγος ήταν δώρο του Μεγάλου Αλεξάνδρου προς τους κατοίκους της περιοχής για την υποστήριξη τους εναντίον των Περσών.

Είναι αλήθεια πως όσα άφησε το 1922 η φωτιά και το μαχαίρι, οι Τούρκοι βιάστηκαν να το σκεπάσουν με κολοσσιαία κτίρια πολυκατοικιών, εργατικών κατοικιών κάθε είδους και γούστου. Εκατομμύρια τόννοι μεπετόν, λές και θέλουν να σκεπάσουν την ενοχή και να εξαφανίσουν τη μνήμη. Υπάρχουν μερικά καφενεϊά εκεί πάνω στο κάστρο με ανοιχτές βεράντες.

Τα παλιά ελληνικά σπίτια είναι ελάχιστα. Τα καταλαβαίνει όμως κανείς με την πρώτη ματιά. Επιβλητικά αρχοντικά με τονισμένα τα κλασικά στοιχεία. Υπάρχουν ακόμα σπίτια που κάτι στην πόρτα τους, κάτι στη διακόσμησή τους μιλάει για εκείνους τους νοικοκύρηδες που ήθελαν με κάθε τρόπο να υπογραμμίσουν την ελληνική καταγωγή τους. Λιγοστά καλλιμάρμαρα μέγαρα, χρονολογημένες σιδερέιες μπαλκονιών, μαϊάνδροι και ακροκέραμα που σώθηκαν από τη φωτιά αντιστέκονται στο χρόνο και την εγκατάλειψη.

Η προκουμαία είναι το καμάρι της Σμύρνης. Η κατασκευή της είχε αρχίσει το 1867. Ψυχή και καρδιά της σμυρναϊκής οικονομίας και κοινωνίας. Η Σμύρνη στην περίοδο 1880-1920 συγκέντρωνε όλο το εμπόριο της δυτικής και νότιας Μικράς Ασίας. Πλοία εμπορικά φορτωμένα με πολύτιμο εμπόρευμα, δεμένα στο λιμάνι περιμένον τους αγοραστές. Σταφίδα, ξερά σύκα, βαμβάκι, καπνός, αλάτι, σιτάρι, χαλιά, αλλά και όποιο σε απίστευτες ποσότητες, έτοιμα μα φορτωθούν και να οδηγηθούν στη Δύση. Ακόμα και βιομηχανικά, τυποποιημένα αγαθά, όπως γυαλικά, σιδερικά, έπιπλα και υφαντουργικά προϊόντα, που προδίδουν αστικό τρόπο ζωής. Επιπλέον τα μικρά ατμόπλοια πραγματοποιούν τη συγκοινωνία από το λιμάνι στα προάστια. Για το Κορδελιό, τα Πετρωτά, το Γκιόζ-Τεπέ, το Καρατάσι.

Στην πλακόστρωτη προκουμαία συγκεντρώνονταν το πολύβουο πλήθος, στις ώρες της κοινωνικής συναναστροφής. Μεγαλέμποροι και εργάτες, μεσαίοι επαγγελματίες και άνθρωποι του μόχθου.

Οι πολύχρωμες ενδυμασίες τους προδίδαν φιλετικές και εθνολογικές προελεύσεις. Η θέα της θάλασσας από εδώ ήταν μοναδική. Ακόμη κι οι ταρατσες των κτιρίων έχουν μετατραπεί σε μπιραρίες και στέκια για όλα τα γούστα. Εδώ στα καλά εστιατόρια το μενού περιλαμβάνει φρέσκο ψάρι από τη γνωστή στο είδος της Παπα-Σκάλα, η μαγειρευτό κρέας με επιδόρπιο πορτοκάλια Χίου η σταφύλια, ανάλογα την εποχή. Το κρασί από την Κύπρο συμπληρώνει την εικόνα της τέρψης. Στις λέσχες, τα κέντρα και τα καφενεϊά ορχήστρες έπαιζαν μουσικές από βιεννέζικα βαλς ως λαϊκά, ρεμπέτικα, με το μπουζούκι να κελαηδά.

ΕΥΡΩΠΗ • Τουρκία

Χαρές και λύπες, πάθη, πόθοι και έρωτες, τόποι, χώροι, περιστατικά με αμεσότητα και έμμετρο στίχο αποκαλύπτουν εκείνη την αξέχαστη εποχή και που μαζί με τον «Γ. Σ. ΑΠΟΛΛΩΝ» σηματοδοτούν την παρουσία της αθλητικής Σμύρνης στα αθλητικά πράγματα της Ελλάδας για περισσότερα από 100 χρόνια.

Κανείς δεν μπορούσε να φθάσει στη Σμύρνη και να μη επισκεφθεί το περίφημο παζάρι της. Ήταν μεγαλύτερο από της Κωνσταντινούπολης, αλλά και πιο δυτικότερο. Κυριαρχούν τα προϊόντα της αγγλικής βιομηχανίας, γυαλικά, ελβετικά ρολόγια, χαλιά της Περσίας και γλυκά ταψιού, όμως δεν λείπουν τα αρχαία κομμάτια από τα ερείπια της Εφέσου.

Τα τουρκάκια παραμονεύουν τον τουρίστα με ταβάδες γεμάτους κουλούρια, φωνάζοντας ελληνικά (φωτογραφία).

Στα πεζοδρόμια κάτω από δροσερές τέντες, με περικοκλάδες που σκαρφαλώνουν στους κορμούς των φοινικόδεντρων, τα εστιατόρια και οι μπουραρίες. Η ανάσα της Ελλάδας καυτή. Ξυλόγλυπτες μανταλωμένες πόρτες και ασφαλισμένα παράθυρα είναι ό,τι απέμεινε μετά τον μεγάλο χαλασμό. Σπίτια ερειπωμένα στεγάζουν τη φτώχεια και τη μιζέρια χιλιάδων εποίκων από την Ανατολή. Βουβοί μάρτυρες ενός απaráμιλλου πολιτισμού, που ενταφιάστηκε ζωντανός εδώ στα ματωμένα χώματα της Ιωνίας.

Στα χρόνια του 1912 ο πληθυσμός της πόλης υπολογιζόταν σε 240.000 κατοίκους. Οι Έλληνες ήταν 100.000, οι Τούρκοι 60.000, Εβραίοι 20.000, Αρμένιοι 15.000 και 15-20.000 διαφόρων εθνότητων. Οι Έλληνες κατοικούν κοντά στο λιμάνι και στο εμπορικό κέντρο, τον Φραγκομαχαλά, εδώ που από τον 16ο αιώνα διαμένουν οι Ευρωπαίοι, κυρίως Άγγλοι, Γάλλοι, Ολλανδοί, Βενετοί, Γενουάτες.

Από τα πρωτοχριστιανικά χρόνια η Σμύρνη αναγράφεται ως αυτοκέφαλη αρχιεπισκοπή. Στα τέλη του 19ου αιώνα ο Γάλλος περιηγητής Vital Cuinet ανέφερε ότι υπήρχαν 13 ορθόδοξες εκκλησίες, 10 καθολικές, 3 αρμενικές, 3 εκκλησίες διαμαρτυρομένων και 15 συναγωγές. Ο ναός της Αγίας Φωτεινής, άγνωστο πότε θεμελιώθηκε, υπήρξε από τους παλαιότερους της Σμύρνης. Στα 1892 τοποθετήθηκε στο κωδωνοστάσιο μεγάλο ρολόι βαυαρικού εργοστασίου. Ήταν το πλέον υψηλό και επιβλητικό μνημείο της εποχής (φωτογραφία). Με την ανταλλαγή των πληθυσμών η Σμύρνη έχασε τους δεσμούς της με το ορθόδοξο παρελθόν. Σήμερα υπάρχει η μικρή ορθόδοξη εκκλησία της Αγίας Φωτεινής, που οι Ολλανδοί προτεστάντες παραχώρησαν για εκατό χρόνια στην ορθόδοξη κοινότητα της πόλης, το 1952. Στις μεγάλες γιορτές λειτουργεί κληρικός από το Οικουμενικό Πατριαρχείο και οι περισσότεροι πιστοί είναι υπάλληλοι του ελληνικού προξενείου, Έλληνες αξιωματικοί του ΝΑΤΟ. Και οι τριάντα, περίπου, εναπομείναντες Έλληνες της Σμύρνης, χωρίς ελληνικό διαβατήριο, χωρίς παπά, χωρίς όμως να χάσουν τα όνειρα και την ελπίδα.

Στον τομέα της παιδείας η Σμύρνη υπήρξε πρωτοπόρος και η συμβολή της στην ανάπτυξη του φρονήματος του ελληνικού στοιχείου, αλλά και όλου του μικρασιατικού ελληνισμού υπήρξε τεράστια. Η περίφημη Ευαγγελική Σχολή, υπήρξε το καύχημα των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων από το 1733. Στον τομέα της υγείας επιβεβαιώνεται η ηγετική θέση της ελληνικής κοινότητας με στοιχεία: Το Γραϊκικό νοσοκομείο είναι το μεγαλύτερο και άρτια εξοπλισμένο νοσοκομείο της Σμύρνης. 103 από τους 125 γιατρούς της πόλης ήταν Έλληνες και τα 35 από τα 50 φαρμακεία ελληνικά.

Στις 2 Μαΐου 1919 - 15 Μαΐου με το νέο ημερολόγιο - στις 7:50 το πρωί, το κύριο σώμα του ελληνικού εκστρατευτικού σώματος αποβιβάστηκε στη Σμύρνη με απόφαση των Συμμάχων και εντολή του Ανωτάτου συμβουλίου της Διασκέψεως των Παρισίων. Ο ελληνικός στρατός έγινε δεκτός με φρενήρη ενθουσιασμό από τον ελληνικό πληθυσμό και χαιρετίστηκε ως η απαρχή της «Μεγάλης Ιδέας». Για δύο χρόνια, η «Γκαιούρ Ισμίρ», δηλαδή, η ελληνική Σμύρνη, όπως την ονόμαζαν οι ίδιοι οι Τούρκοι, λόγω της κυριαρχίας του ελληνικού στοιχείου σε κάθε τομέα θα ζήσει πραγματικά ελληνική, υπό την Ύπατη Αρμοστεία. Το τέλος θα έρθει με τη Μικρασιατική καταστροφή, τη μεγαλύτερη εθνική συμφορά στην ιστορία του νεώτερου ελληνισμού.

Δεν είναι εύκολο βρει κανείς λόγια να περιγράψει τις φρικτές σκηνές εκείνων των ημερών. Μόνο η αμεσότητα της περιγραφής των αυτοπτών μαρτύρων μπορεί να δώσει, ίσως το μέτρο της ανθρώπινης τραγωδίας.

Η καταστροφή του 1922 κατέστρεψε άπαξ δια παντός την οικονομική ζωή της πόλης και σταμάτησε τη γοργή πρόοδο του ελληνικού στοιχείου σε μια χρονική στιγμή, που ο μικρασιατικός Ελληνισμός βρισκόταν στο απόγειο της ακμής και η Σμύρνη στην καλύτερη της ώρα. Ένας λαμπρός κόσμος με οράματα, δράση και προοπτική, χάθηκε άδοξα και τραγικά.

Φαγητό

Τα σμυρναίικα φαγητά και τραγούδια δεν χρειάζονται συστάσεις. Η πόλη γενικά είναι ιδανική για καλοφαγάδες.

Το καλύτερο κεμπάπ στην πόλη θα το βρείτε στο εστιατόριο **"Altinkopi"** αλλά εκείνο που πρέπει οπωσδήποτε να δοκιμάσετε στην ψησταριά **"Topcu"** είναι τα τσιπ-σις (λιπιούτεια σουβλάκια από μοσχάρι ή αρνί μαζί με καλύτερά κρεμμύδια). Το καλύτερο ψάρι στην πόλη θα το βρείτε στην παραλία, στο διάσημο **"Deniz"**. Υπάρχουν όμως και εστιατόρια με διεθνή κουζίνα. Γενικά προτιμήστε τα σφηνάκια τσάι που σερβίρουν αφειδώς. Βόλτα στην παραλία με σησαμένιο κουλούρι ή "σφηνάκια" μύδια με λεμόνι είναι... μοναδική εμπειρία.